

Vlaanderen
verbeelding werkt

Septemberverklaring 2023

Vlaamse
Regering

Voorzitter, beste collega's,

Met enige trots bevestig ik u dat we met de Vlaamse Regering een akkoord hebben bereikt over de begroting. Ondanks de moeilijke economische omstandigheden blijft de Vlaamse begroting op koers. We gaan richting een evenwicht in 2027. Dat is een enorme opsteker.

Wat meer is: we nemen ook een hele reeks ingrijpende beleidsmaatregelen. Ik ben blij dat we, ondanks de budgettaire krapte, de nodige financiering voor enkele belangrijke hervormingen hebben gevonden.

Dames en heren, dat is een sterk politiek signaal. Het houdt een stevig engagement in: deze regering werkt onverdroten door tot de verkiezingen van juni volgend jaar. Tot dan telt vooral regeren en besturen, zonder veel cinema. Dat verwachten de mensen van ons.

Deze regering bewijst andermaal dat ze in staat is om in de grote en moeilijke dossiers knopen door te hakken. Gemakkelijk is het nooit. Het geld groeit jammer genoeg niet aan de bomen. Dus moet je openheid van geest tonen, zaken durven aanpassen, verbeteren, hervormen.

Tijdens de begrotingsgesprekken is dat opnieuw gelukt. Door inzichten samen te leggen, zijn we tot betere oplossingen gekomen.

Ik wil daarom mijn collega's van de drie partijen heel hartelijk danken voor de inspanningen die ze gedaan hebben om tot dit resultaat te komen. We hebben in een zeer open en constructieve sfeer kunnen samenwerken. Dat maakt dit akkoord alleen nog maar sterker.

De gemaakte keuzes weerspiegelen onze hoop op een beter Vlaanderen, niet onze angsten.

Als u een rode draad zoekt, dan is het ons engagement om alles op alles te zetten voor de bescherming van onze Vlaamse welvaart. We binden de strijd aan tegen de krapte op de arbeidsmarkt. Hoe krijgen we nog meer mensen aan de slag? Hoe maken we 'werken' nog meer 'lonend'?

Op dit moment piekt onze werkzaamheidsgraad rond de 77 procent. Dat betekent dat 77 op honderd Vlamingen op beroepsactieve leeftijd ook effectief aan het werk zijn. Daarmee doen we, ondanks de dip tijdens de covidcrisis, 2 procentpunt beter dan in het begin van deze regeerperiode. En het is ook 2 procentpunt beter dan het gemiddelde in de Europese Unie.

Dat is knap, maar we moeten verder richting de 80 procent. Iedereen een job die bij hem of haar past: dat is het doel. Het is belangrijk voor de mensen zelf, het is ook de beste antigifpil tegen armoede, en het is cruciaal om de zorg voor jong en oud te blijven betalen, om wegen aan te leggen en nieuwe scholen te kunnen bouwen of verbouwen, kortom, om de welvaart in Vlaanderen te garanderen.

////////////////////////////////////

kindjes. Werkende ouders krijgen voortaan dus echt voorrang in hun zoektocht naar een geschikte plek.

We gaan bedrijven ook stimuleren om te investeren in opvangplaatsen voor de kinderen van hun medewerkers. Dat hoeft zeker niet altijd op de werkplek zelf te zijn. Werkgevers kunnen hun medewerkers ook aan een opvangplek helpen in de buurt van waar ze wonen of langs de route naar het werk. Dankzij professionele kinderopvang kunnen ouders dus met een gerust hart hun eigen beroepsloopbaan uitbouwen.

Goede collega's, ik zei het al: we willen mensen die nu geen job hebben, stimuleren om aan de slag te gaan. Dat doen we ook met ons turboplan op inburgering, dat collega Bart Somers in de steigers heeft gezet.

Het bevat een reeks activerende maatregelen, zoals een verplicht leertraject voor kortgeschoolde inburgeraars, een hoger niveau van Nederlands voor midden- en hogeschoolden, en extra ondersteuning voor bedrijven bij het aanbieden van Nederlands op de werkvloer.

Om meer mensen aan de slag te krijgen, verhogen we ook de Vlaamse jobbonus. De laagste lonen krijgen in twee stappen 100 euro erbij. We trekken de jaarlijkse bonus dus op van 600 naar 700 euro voor werknemers met de laagste wedde. De maatregel lost niet alles in één keer op, maar hij doet wel degelijk zijn werk.

Het verschil tussen een leefloon of een uitkering enerzijds en een wedde anderzijds moet groot en aantrekkelijk genoeg zijn. Anders blijven mensen te gemakkelijk in werkloosheid of inactiviteit hangen. Ik vind de jobbonus echt een voorbeeld van een heel sociale maatregel die ook economisch steek houdt.

We vergroten de groep mensen die recht hebben op een jobbonus naar ongeveer 1 miljoen werknemers. Dat is zowat 40 procent van de 2,5 miljoen Vlaamse werknemers. Niet alleen de laagste lonen krijgen er dus een, maar ook de categorie daar net boven. Ook die mensen hebben het vaak moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen. We willen ook hun de nodige stimulans geven om aan het werk te gaan en te blijven.

We doen alles om zoveel mogelijk mensen te activeren, aan het werk te krijgen en te belonen wie effectief werkt. Maar daarvoor vragen we ook steun van andere overheden. Vlaanderen kan geen beleid voeren, mág geen beleid voeren op het vlak van fiscaliteit, de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en pensioenen. Daarom vragen we medewerking van de federale overheid. Laat ons ten minste toe om in sectoren zoals kinderopvang, onderwijs, openbaar en leerlingenvervoer ook gebruik te kunnen maken van flexi-jobs, zodat we de duizenden openstaande vacatures kunnen invullen dankzij mensen die net iets meer willen werken of die tijdens hun pensioen willen werken.

////////////////////////////////////

Onderwijs is van bij het begin van deze regeerperiode een grote prioriteit. In ons laatste werkjaar zetten we op ons investeringsbeleid nog een extra turbo. In totaal komt er structureel ruim 100 miljoen euro extra per jaar bij voor ons onderwijs.

Collega's, er komt ook bijkomende financiering voor het leerlingenvervoer in het bijzonder onderwijs. Het is onaanvaardbaar dat kinderen die behoren tot de meest kwetsbare groepen, soms urenlang op de bus moeten zitten. Collega Lydia Peeters pakt dit aan en zal ervoor zorgen dat we dit terugkerende probleem onder controle krijgen.

Nog een andere maatregel die ik hier graag meegeef, is dat collega Diependaele budget heeft vrijgemaakt om drieduizend nieuwe koten te bouwen voor studenten die het financieel wat moeilijker hebben. We gaan daarvoor samenwerken met de sociale woonmaatschappijen en verschillende actoren uit het hoger onderwijs.

Dames en heren, ik zou u nog een tijdje kunnen bezighouden met een opsomming van maatregelen, zoals in een catalogus. Ik denk aan onze verbouwpremies die we met een jaar gaan verlengen, een premie die we lanceren om de aankoop van bescheiden zero-emissiewagens aan te moedigen – met ook aandacht voor de tweedehandsmarkt –, bijkomende investeringen die we gaan doen in ons wegennet, in onze zorg, enzovoort. Maar u vindt dat allemaal terug in het centenboekje, dat we vandaag voorstellen.

U zult merken dat we ook een reeks maatregelen nemen om de uitgaven te beperken. Als er op verschillende plaatsen extra geïnvesteerd wordt, moet er elders ook bespaard worden. We hebben tijdens de begrotingsoefening elke euro niet twee, maar drie keer omgedraaid.

Utgaven die ooit nuttig waren, maar vandaag niet meer effectief zijn, schrappen we. Ik denk bijvoorbeeld aan de doelgroepenkorting voor bedrijven die oudere werknemers in dienst nemen of hebben. Dat is een maatregel die vandaag, met de krapte op de arbeidsmarkt, nog weinig effect heeft, gezien die krapte. In plaats van deze subsidies, kunnen we beter een prikkel geven aan de mensen zelf en zorgen voor betere randvoorwaarden, zodat ze effectief aan de slag gaan. We verschuiven daarom een deel van het budget van de doelgroepenkorting richting de kinderopvang en de jobbonus.

Dames en heren, onze begroting heeft door de crisissen van de voorbije jaren best wat averij opgelopen. De economische situatie is nog altijd niet rooskleurig. Er is weliswaar groei, wat al beter is dan in sommige buurlanden, maar die groei is minder dan eerder verwacht. Er is natuurlijk ook de hardnekkige inflatie, en er is de afkoeling van de woningmarkt, waardoor er minder geld via registratierechten binnenkomt.

Daardoor blijft onze begroting nog even in het rood, maar – en dat is een van de belangrijke boodschappen van vandaag – vanaf 2027 is onze begroting opnieuw in evenwicht. Dat hadden we al aangekondigd eind 2021 en dat pad houden we ook aan.

Collega's, ik prijs me vandaag gelukkig dat we gedurende de volledige regeerperiode bedachtzaam met de centen zijn omgegaan. We hebben zware schulden gemaakt toen het nodig was. Dat was vooral tijdens de coronacrisis, toen we duizenden bedrijven, organisaties, verenigingen en gezinnen door de ellende moesten sleuren. En ook nadien, toen we moesten investeren in een krachtige economische en maatschappelijke relance.

De energiecrisis hebben we dan weer aangegrepen om massaal te investeren in hernieuwbare energie en energiebesparing, de meest structurele aanpak met het oog op lagere energiefacturen in de toekomst.

Maar we hebben op de juiste momenten ook de nodige besparingen doorgevoerd, zowel in 2019, aan het begin van deze regeerperiode, als eind 2021, toen we uit de covidcrisis kwamen.

Die soberheid hebben we tijdens de jongste begrotingsoefening, minder dan een jaar voor de verkiezingen, niet losgelaten. Budgettaire uitspattingen kunnen we ons niet permitteren. Een ontsparing van de begroting zou ons jarenlang ellende bezorgen. Het is zo belangrijk dat onze begroting tegen 2027 opnieuw naar een evenwicht gaat.

Ik wil u ook uitleggen waarom. Van mijn voorganger Geert Bourgeois heb ik in 2019 een begroting geërfd die nagenoeg in evenwicht was. U kunt zich niet voorstellen hoe essentieel die buffer was tijdens de coronacrisis. We hadden onze samenleving nooit zo kunnen stutten zonder die gunstige uitgangspositie.

Voor mij is het een evidentie – een zaak van eer en politieke moed zelfs – om ook aan de volgende regering een gezonde begroting af te leveren. Wie zegt dat een begroting op orde niet belangrijk is, dwaalt. Hij of zij speelt met de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen.

Ik wil collega Matthias Diependaele uitdrukkelijk bedanken om, nu al vier jaar lang, als een goede huisvader over onze begroting te waken.

Het is trouwens niet omdat je op de centen let, dat je daarom harteloos bent. Integendeel: je let op de centen omdat dat de enige manier is om goed en waardig te leven, en om altijd over voldoende middelen te kunnen beschikken om een zorgzaam beleid te voeren. Je let op de centen omdat het de enige manier is om voor elkaar te kunnen zorgen.

De begroting die we vandaag presenteren, is een begroting op mensenmaat. We geven veel kansen aan elke Vlaming, maar we verwachten er ook iets voor terug. Van de overheid wordt tegenwoordig soms te veel verwacht. De overheid kan niet elk probleem oplossen. Niet alles is oplosbaar met regels of met subsidies. Individuele burgers moeten ook zelf hun verantwoordelijkheid nemen. Ja, we investeren fors in de kinderopvang en in ons onderwijs, maar we verwachten ook iets van de ouders. Ja, we zetten een turbo op onze arbeidsmarkt om meer mensen aan de slag te krijgen, maar we willen dan ook dat iedereen nu werkelijk de handen uit de mouwen steekt.

////////////////////////////////////

Dames en heren, gaan nu opeens alle problemen als sneeuw voor de zon verdwijnen? Natuurlijk niet. Maar we bieden wel een duidelijk perspectief. We bieden een richting, waar diep en goed over nagedacht is. Als je niet weet naar welke haven je vaart, is geen enkele wind gunstig. Ik herhaal het: mijn regering heeft nog een zwaar werkjaar voor de boeg. Er zijn nog flink wat dossiers die de komende maanden hun beslag zullen krijgen.

Ik denk aan het vijfsporenbeleid. We plannen binnen onze administratie een historische structurele hervorming. De Vlaamse overheid zal zich meer dan ooit tonen als een aantrekkelijke werkgever, met een pakket aan loon- en arbeidsvoorwaarden voor contractuele personeelsleden dat de vergelijking kan doorstaan met de privésector. De contractuele werving wordt als regel ingevoerd, met uitzondering van een aantal specifieke functies, en met respect voor de verworven rechten van de huidige statutaire ambtenaren.

Ook op ons bord ligt de stikstofproblematiek. De feiten zijn bekend. Tegen 2030 moeten we in Vlaanderen de stikstofneerslag op kwetsbare natuurgebieden sterk verminderen. We hebben daar een alomvattend plan voor, dat in maart van dit jaar door de regering is goedgekeurd. Daarin zitten maatregelen om de hoeveelheid stikstof te reduceren, maar we geven ook forse steun aan onze landbouwers.

Het is nu wachten op het advies van de Raad van State. Op basis daarvan zal het parlement, waar nodig, de decreetteksten kunnen aanpassen. Ik wil erop toezien en heb er vertrouwen in dat de meerderheidsfracties het politieke akkoord van maart integraal en op een correcte manier in teksten zullen vertalen. Maar ik ga nu niet vooruitlopen op dat proces. Rechtszekerheid en betrouwbaarheid is wat alle ondernemers, of het nu landbouwers, kmo's of internationale bedrijven zijn, van hun overheid mogen verwachten.

Op het snijvlak tussen natuur, landbouw en industrie hebben we al diverse moeilijke dossiers moeten oplossen. Dat is eigen aan de tijd waarin we leven. We zitten midden in een transitie naar meer duurzaamheid. Maar ik ben daar optimistisch over. De technologische mogelijkheden evolueren zienderogen. Dat geldt ook voor het klimaatvraagstuk. De kunst bestaat erin om het juiste evenwicht te vinden in de maatregelen om onze samenleving CO₂-neutraal te maken. Aan stoere verklaringen daarover heeft niemand iets. Een opbod van doelstellingen heeft weinig zin. Ik ben overtuigd dat we met onze Vlaamse Regering de juiste keuzes maakten, en op dat pad gaan we verder.

We doen belangrijke investeringen op het vlak van hernieuwbare energie, energiebesparing, circulaire economie, natuur en bos, maar ook in de strijd tegen waterschaarste om droogteperiodes te kunnen weerstaan. We voorzien voor onze Blue Deal en voor klimaatadaptatie trouwens bijkomende middelen om fors te investeren, niet alleen volgend jaar maar ook de jaren daarna.

Op het vlak van natuur en duurzame transitie zorgt collega Zuhail Demir voor een ware beleidsomslag. En ze slaagt erin om dat te doen met respect voor de economische

////////////////////////////////////

Iedereen in dit halfroond zal voorbeelden hebben over waar we nog vooruitgang kunnen boeken om het leven van de Vlamingen beter te maken. Het is onze opdracht om maximaal ons best te blijven doen om het welzijn van zoveel mogelijk Vlamingen te verhogen.

De graad van welzijn is verbonden met de graad van welvaart. Als het economisch niet goed gaat met een land, als de mensen een te laag inkomen hebben, dan kun je ook te weinig middelen vrijmaken om het welzijn te verhogen.

Collega's, niet alles valt met geld te regelen, dat is duidelijk, maar een overheid moet wel over genoeg centen beschikken om genoeg helpende handen, professionele zorg- en hulpverleners, voldoende voorzieningen, meer instellingen en zo verder te kunnen betalen. Daarom moeten wij, als beleidsverantwoordelijken, alle voorwaarden blijven creëren en garanderen om economische groei te stimuleren. Investerings naar en handel vanuit ons kleine land zijn daarbij ontzettend belangrijk.

Als je weet dat een op de drie jobs in Vlaanderen te maken heeft met export, dan is het evident dat we daarop moeten blijven inzetten. Met succes trouwens, want sinds het einde van de pandemie nemen zowel de buitenlandse investeringen in Vlaanderen als de export vanuit Vlaanderen toe. 'Flanders is international' prijkt terecht op de cover van onze brochures en is de openingsslide van menige presentatie waarmee we in de wereld uitpakken.

'International', daarvoor stond ook de letter 'I' in de eerste editie van FTI, Flanders Technology International. De nieuwe editie, die in de lente van volgend jaar met enkele opvallende beurzen naar een hoogtepunt gaat, blijft uiteraard internationaal, maar de 'I' staat nu voor 'Innovation', want daar draait het vandaag om, overal waar je in de wereld kijkt.

Wie de innovatietrein nu mist, komt er de komende jaren niet meer op en zal er economisch op achteruit gaan. Wat ben ik blij te zien en te horen dat we wél op die sneltrein zitten, bijna zelfs mee in de stuurcabine, met dank aan de gereputeerde bedrijven en de start-ups, maar ook aan onze sterke universiteiten en hogescholen, waar nooit voorheen zoveel studenten zijn ingeschreven.

FTI is een ambitieuze reis waarop we hopen veel mensen te kunnen meenemen, jongeren en volwassenen, maar in elk geval ook veel senioren. Want technologie kan, zal en moet ons helpen om oplossingen te vinden voor problemen waarmee we worden geconfronteerd, in het verkeer en in de zorginstellingen, in het onderwijs en in bedrijven, voor onze natuur en het klimaat en ga zo maar door. Ik geloof sterk in vooruitgang en ik ben er rotsvast van overtuigd dat technologische vondsten de kracht hebben om ons leven mooier en gelukkiger te maken.

We krijgen de unieke kans om onze sterktes te tonen aan de hele Europese Unie, want straks is Vlaanderen mee voorzitter van de Europese ministerraden. Die kans gaan we benutten, met een knipoog naar ons verleden en de blik op morgen.

